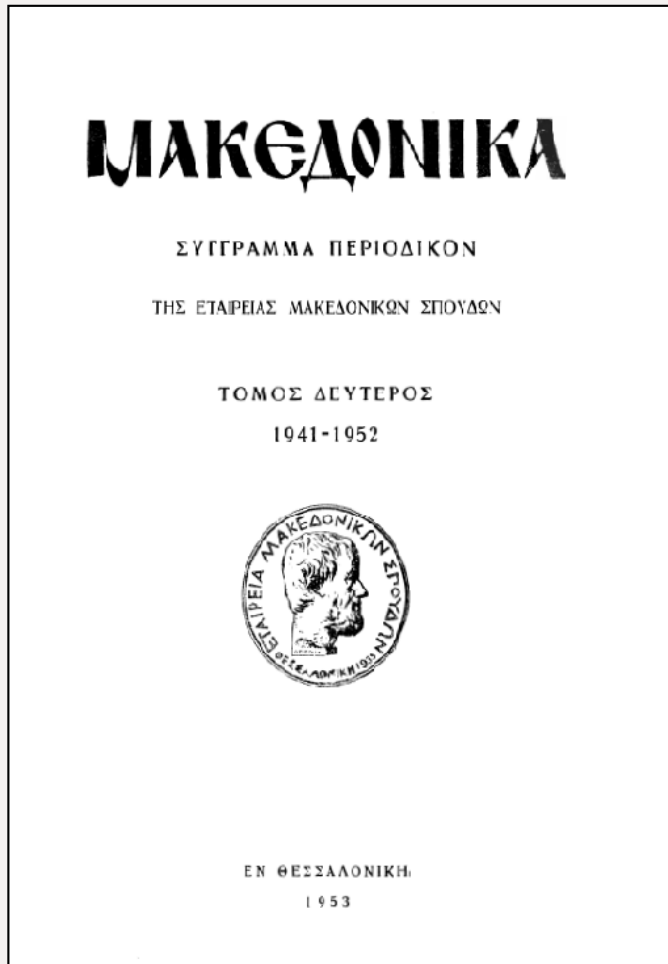

Μακεδονικά

Τομ. 2

Ίω. Κ. Βασδραβέλλη, Αρματολοί και κλέφτες εις την Μακεδονίαν. [Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Μακεδονική βιβλιοθήκη αρ. 8] Θεσσαλονίκη, 1918. 8ον σ. 115.

Κόλιας Γ.

<http://dx.doi.org/10.12681/makedonika.9334>

Copyright © 2016 Γ. Τ. Κόλιας

To cite this article:

Κόλιας, Γ. (2017). Ίω. Κ. Βασδραβέλλη, Αρματολοί και κλέφτες εις την Μακεδονίαν. [Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Μακεδονική βιβλιοθήκη αρ. 8] Θεσσαλονίκη, 1918. 8ον σ. 115.. *Μακεδονικά*, 2, 794-795.
doi:<http://dx.doi.org/10.12681/makedonika.9334>

νικὸν στοιχεῖον δὲν ἦτο μόνον πολυάριθμον, ἀλλὰ καὶ ηὐδοκίμει εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τοὺς ἄλλους τομεῖς τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τῆς πόλεως, ἐγνώρισε νύκτας καὶ ἡμέρας φρίκης. Ὁ φόρος αἵματος ἦτο μέγας. Οἱ σφαγέντες ὑπερέβησαν τὰς 3.000 κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ συγγραφέως, εἰς πολὺ περισσότερους ἀνέρχονται οἱ ζητήσαντες τὴν σωτηρίαν των διὰ τῆς φυγῆς, ἐνῶ πλήρης ἦτο ἡ οἰκονομικὴ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου καταστροφή. Πληρεστέρα θὰ γίνῃ ἡ ἔρευνα τοῦ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ θέματος, ὅταν δημοσιευθῶν τὰ σχετικὰ ἔγγραφα τῶν ἀρχείων Κωνσταντινουπόλεως, ὡς καὶ τῶν ὑπουργείων τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν κρατῶν ἐκείνων, τὰ ὅποια τότε διετήρουν προξένους ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἔχει ἡ ἐργασία τοῦ κ. Β. ἀποτελεῖ ἀξιοπρόσεκτον συμβολὴν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς συμμετοχῆς τοῦ βορείου Ἑλληνισμοῦ εἰς τὰς δοκιμασίας τοῦ 1821-1830.

Γ. Τ. ΚΟΛΙΑΣ

Ἰω. Κ. Βασδραβέλλη, Ἀρματολοί καὶ κλέφτες εἰς τὴν Μακεδονίαν. [Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Μακεδονικὴ βιβλιοθήκη ἀρ. 8]. Θεσσαλονίκη, 1948. 8ον σ. 115.

Θέμα πολὺ ἐνδιαφέρον τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, τὸ ὅποῖον ὅμως συνήθως φέρεται συνδεδεμένον μὲ περιοχὰς τῆς κεντρικῆς καὶ νοτίου Ἑλλάδος. Βεβαίως ἀρματολισμὸς καὶ κλεφτουριά ὑπῆρξε καὶ ἤκμασε καὶ εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς τῆς Βορείου Ἑλλάδος. Τὸ πρᾶγμα ὅμως ἦτο γνωστὸν εἰς στενὸν μόνον κύκλον μελετητῶν τῶν πηγῶν τῶν περὶ τὴν ἐπανάστασιν χρόνων, ὡς καὶ τῆς δημοτικῆς ποιήσεως. Ἀλλὰ καὶ πάλιν περιορισμέναι ἦσαν αἱ γνώσεις, καθ' ὅσον αἱ πηγαὶ ἦσαν ὀλίγαι καὶ αἱ ἐπὶ τοῦ θέματος ὑπ' αὐτῶν παρεχόμεναι εἰδήσεις πενιχραί. Ἀκόμη καὶ αὐτὸς ὁ ἀγωνιστὴς τοῦ 1821, Μακεδὼν τὴν καταγωγὴν, Ν. Κασομούλης ἐλάχιστα παρέχει εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του στοιχεῖα περὶ τῶν ἀρματολῶν καὶ κλεφτῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Μακεδονίας γενικώτερον. Τὰ πράγματα ὅμως μετεβλήθησαν, ὅταν ἤρχισαν δημοσιευόμενα ἔγγραφα τῶν ἀρχείων Βεροῖας καὶ Θεσσαλονίκης.

Ὁ κ. Ι. Βασδραβέλλης μὲ τὸν ἀξιέπαινον ζῆλον, ὁ ὁποῖος τὸν διακρίνει, ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τοῦ θέματος τῶν ἀρματολῶν καὶ κλεφτῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν. Μὲ βάσιν γνωστὰς ἤδη πηγὰς καὶ βοηθήματα, τὸ κυριώτερον δὲ μὲ τὴν ἐπικουρίαν ἀγνώστων ἕως σήμερον ἀρχειακῶν στοιχείων ἐφιλοπόνησε τὸ ἀνὰ χεῖρας δημοσίευμα. Τοῦτο σύγκειται ἐκ δύο μερῶν. Εἰς τὸ πρῶτον (σ. 1-48) ἐκτίθενται κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν γεγονότα σχετικὰ μὲ τὴν δράσιν ἀρματολῶν καὶ κλεφτῶν ἀνὰ τὴν ὀρεινὴν Μακεδονίαν. Εἰδικώτερον γίνεται λόγος περὶ τῶν πρώτων ἀρματολῶν καὶ κλεφτῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν, περὶ τῶν κλεφτῶν τῆς βορείου Μακεδονίας,

περὶ τῆς δράσεως τῶν ἄρματολῶν τῆς Ναούσης, περὶ τῆς δράσεως τῶν ἄρματολῶν τῆς δυτικῆς Μακεδονίας, περὶ τῶν κλεφτῶν καὶ ἄρματολῶν τοῦ 'Ολύμπου, περὶ Νικοτσάρα καὶ περὶ Λαζέων. Τὸ δεύτερον μέρος (σ. 49 - 112) περιλαμβάνει ἐν μεταφράσει 50 ἔγγραφα ἐκ τῶν 'Αρχείων Βεροίας καὶ Θεσσαλονίκης, τὸ πρῶτον ἐνταῦθα δημοσιευόμενα καὶ σχετικὰ πρὸς τὸ θέμα.

Τὰ ἐξιστορούμενα εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας τοῦ κ. 'Ιω. Βασδραβέλλη, παρ' ὅλα ὅσα ἔχει νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς εἰς ὃ,τι ἀφυρᾷ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὸ ὕφος, ὥς καὶ ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν ἐν Παραρτήματι δημοσιευομένων ἐγγράφων, μᾶς θέτουν βεβαίως ἐνώπιον τοῦ ζητήματος τοῦ ἄρματολισμοῦ καὶ τῶν κλεφτῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τῆς στενοτέρας ἑλληνικῆς πλευρᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἐνὸς ἄλλου ζητήματος γενικωτέρου, ἀνήκοντος εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἱστορίαν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὸ ὅποῖον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ζήτημα ἀσφαλείας τῆς ὑπαίθρου καὶ εἰδικώτερον τῶν διὰ μέσου ὀρεινῶν περιοχῶν διηκουσῶν ὁδῶν. Ἄξιον ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ σουλτάνος ἐνεπιστεύετο τὴν ἀσφάλειαν ἐπικαίρων σημείων τῆς ὑπαίθρου εἰς χεῖρας τόσον Ἑλλήνων ὅσον καὶ Ἀλβανῶν, οἱ ὅποιοι, ὅσάκις ἐδημιουργοῦν ζητήματα εἴτε ἐναντι τῆς τουρκικῆς ἀρχῆς εἴτε τῶν ὑπηκόων, ἀπεδιώκοντο ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν καὶ ἡ φύλαξις τῶν κλεισουργῶν ἀνείθητο τότε εἰς ὀθωμανούς, οἱ ὅποιοι ἐξελέγοντο καὶ ἐμισθοτροφοδοτοῦντο ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς, καθισταμένους συνάμα καὶ ἀλληλεγγύως ὑπευθύνους διὰ κάθε παρεκτροπὴν τῶν φυλάκων τῶν δερβενίων. Τὰ δημοσιευόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Βασδραβέλλη ἔγγραφα μεταβάλλουν τὴν μορφήν τοῦ ζητήματος τῶν ἄρματολῶν καὶ κλεφτῶν, ὥς τοῦτο γνωρίζομεν μέχρι σήμερον. Τυποθετοῦν αὐτὸ ἐπὶ πολὺ εὐρυτέρας βάσεως τῆς καθ' ὅλου ἐσωτερικῆς ἀνὰ τὴν ὑπαίθρου ἀσφαλείας τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους. Μᾶς ὁδηγοῦν πρὸς τὴν διαπίστωσιν τῆς ἀνάγκης ὅπως καὶ ὁ ἄρματολισμὸς ἐν Ἑλλάδι μελετηθῇ ἀπὸ τῆς ὥς ἄνω εὐρυτέρας ἀπόψεως, ἡ δὲ κατὰ ἓνα τρόπον συσχετίσις πρὸς τὸ σύστημα ἀσφαλείας τῶν κλεισουργῶν εἰς τὸ Βυζάντιον θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν καλυτέραν κατανόησιν τοῦ θέματος. Διὰ νὰ γίνῃ δὲ τοῦτο, δέον ἐν τῷ μεταξὺ νὰ δημοσιευθοῦν καὶ ἄλλα παρομοίου περιεχομένου ἔγγραφα, ἀναφερόμενα εἰς ζητήματα ἀσφαλείας ἄλλων περιοχῶν, ἐθνογραφικῶς μὴ ἑλληνικῶν. Διὰ τοὺς ὥς ἄνω λόγους μὲ ὅλας τὰς ἐπὶ ὀρισμένων σημείων ἐπιφυλάξεις μας κρίνομεν τὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Βασδραβέλλη καὶ ἰδίᾳ τὸ παρόρημα ὥς ἄξια ἰδιαιτέρας προσοχῆς.

Γ. Τ. ΚΟΛΙΑΣ

'Ιω. Κ. Βασδραβέλλη, 'Ιστορικά 'Αρχεῖα Μακεδονίας. Α'. 'Αρχεῖον Θεσσαλονίκης (1695 - 1912). [Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη ἀρ. 13]. Θεσσαλονίκη, 1951. σ. κβ' + 576.